

РЕШЕНИЕ

№ 19288

гр. София, 09.10.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 69 състав, в публично заседание на 18.09.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Милена Славейкова

при участието на секретаря Грета Грозданова и при участието на прокурора Мария Малинова, като разгледа дело номер **4970** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 - 285 от Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Образувано е по искова молба на А. Г. Н., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [жк], [жилищен адрес] със съдебен адрес [населено място], [улица], партер, чрез адв. И. С. от САК, срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" с искане за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди размер на 100 000 лв. поради поставянето му в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в периода от 12.08.2019 г. до 13.08.2021 г. и от 11.02.2023 г. до 26.04.2024 г.

В исковата молба се твърди, че в посочения период, вследствие на противоправно бездействие на служители на ГДИН, в нарушение на чл.3 от ЕКПЧ и чл.3 от ЗИНЗС, на ищеца не са били осигурени нормални битови и хигиенни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода" в Затвора „К." и Затвора [населено място], както и липса на полагане на медицински грижи, поради:

- недостатъчна жилищна площ;
- лоши битови и хигиенни условия в помещенията с наличие на влага, мухъл, течове в килията по време на дъжд;
- наличие на хлебарки, гризачи и дървеници в килиите;
- липса на постоянен въздух и пряка дневна светлина;

- достъп до пералня веднъж седмично;
- лоши условия за ползването на общите бани и тоалетни в закритата част на Затвора [населено място];
- липса на санитарен възел извън килиите, който ищецът да използва при нужда по време на престоя си на открито в ЗО "К.";
- негодна за консумация вода, като същата е с цвят и мирис, както и честото ѝ спиране поради остаряла материална база в ЗО "К.";
- липса на медицинско лице в ЗО "К." за периода от 06.06.2019 г. до 13.08.2021 г., като такова било осигурено един път в седмицата, а в останалите случаи, при болка, неразположение или друга необходимост, медицинската помощ била неадекватна.

С разпореждане № 6485 от 28.05.2024 г. съдът е изпратил препис от ИМ на ответника за писмен отговор. Преписи от ИМ и от разпореждане № 6485 от 28.05.2024 г. са връчени редовно на ГДИН на 05.06.2024 г., но в дадения 1-месечен срок, т.е. до 05.07.2024 г., не е постъпил писмен отговор на ИМ.

Ответникът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при МП не взема становище по иска.

Участвалият в производството по делото прокурор – представител на СГП счита, че исковата претенция е основателна, но необосновано завишена.

Административен Съд С. - град, I отделение, 69 състав, след като взе предвид наведените в исковата молба доводи, изразеното становище на пълномощника на ответника и на представителя на СГП и се запозна с приетите по делото гласни и писмени доказателства, намира от фактическа и правна страна следното:

Разпоредбите на чл.284-286 от ЗИНЗС, вр. чл.3 от с.з., уреждат защита на осъдените и задържаните под стража лица срещу поставянето им в неблагоприятни условия, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаят чувство на страх, незащитеност или малоценност. Тази правна уредба е приета в резултат на серия от осъдителни решения на ЕСПЧ срещу Б. за нарушение на чл.3 от ЕКПЧ поради условията за пребиваване в местата за лишаване от свобода в страната ни и пряко кореспондира с абсолютната забрана по чл.3 от ЕКПЧ. Разпоредбата на чл. 3 от Конвенцията защитава една от основните ценности на демократичното общество. Тя забранява по абсолютен начин изтезанията или нечовешкото или унижително отношение или наказание, независимо от обстоятелствата и поведението на жертвата (виж А. и други, цитирано по-горе, § 139, с допълнителни препратки).

За да попадне в обхвата на този член, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото като продължителността на отношението, физическите и психическите последици и в някои случаи пола, възрастта и здравословното състояние на лицето. Въпреки че малтретиране, което постига този минимум, често включва действителна телесна повреда или силно физическо или психическо страдание, дори и при липса на такива, когато отношението унижава или принижавя човек, показвайки липса на уважение или води до засягане на неговото човешко достойнство, или предизвиква чувство на страх, страдание или малоценност, което може да разбие моралната и физическата устойчивост на този човек, то също може да попадне в

обхвата на забраната на чл. 3.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: 1. акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от закона; 2. настъпила, в резултат на нарушението имуществена/неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС оборима презумпция и 3. пряка и непосредствена причинна връзка между вредите и нарушението (в този смисъл е Решение № 15247 от 12.11.2019 г. по адм. д. № 813/2019 г., III отд. на ВАС).

За да попадне задържането специално под чл. 3 от Конвенцията, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода. В този случай властите трябва да гарантират, че едно лице е задържано при условия, съвместими с уважението към човешкото достойнство, че начинът и методът на изпълнение на наказанието лишаване от свобода или друг вид мярка за задържане не подлага човека на стрес или трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на задържането, и че предвид практическите изисквания на лишаването от свобода, здравето и благосъстоянието на този човек са гарантирани в достатъчна степен.

При оценка на условията на задържане по чл. 3 от Конвенцията е особено важно да бъде взето предвид кумулативното въздействие на тези условия, както и конкретните твърдения, направени от въпросното лице, и времето, което той или тя е прекарал/а в тези условия. Дори когато всеки отделен аспект от тези условия е в съответствие с националното законодателство, техният кумулативен ефект може да бъде такъв, че да доведе до нечовешко или унижително отношение по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

Съдът в С. е отбелязал в осъдителните си решения срещу Б. санитарен проблем в поправителните заведения поради наличието на хлебарки, гризачи, бълхи, въшки, дървеници и други вредители, като е посочил, че затворническите власти трябва да се справят с този проблем чрез осигуряване на адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна.

При постановяване на решението си настоящият съдебен състав приема, че следва да съобрази стандартите, заложи в Европейските правила за затворите. Макар да представляват само препоръки на Комитета на министрите към държавите-членки на Съвета на Европа по отношение на минималните стандарти, които следва да се прилагат в затворите, същите са отправна точка за преценката дали е налице нарушение на забраната за жестоко, нечовешко или унижително отношение.

Според т.18.1 от Правилата битовите условия на затворниците, и особено условията за спане, трябва да са съобразени със зачитането на човешкото им достойнство, трябва да осигуряват, доколкото е възможно лично пространство, и да отговарят на хигиените и здравословни изисквания, като се обръща необходимото внимание на климатичните условия, в частност площ, кубатура на помещението, осветление, отопление и вентилация.

Установено е задължение за затворническите власти да предоставят необходимите за това средства, включително тоалетни принадлежности и обичайни почистващи пособия и материали, респ. задължение за затворниците да поддържат себе си, облеклото си и спалните помещения чисти и подредени.

Съгласно т.102.2 от Европейските правила за затворите лишаването от свобода чрез настаняване в затвор представлява наказание само по себе си и следователно режимът на осъдените затворници не бива да утежнява страданието, което е резултат от самото пребиваване в затвора.

Относно условията на изтърпяване на наказанието съдът съобразява информацията, предоставена от ответника по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС. Според Докладна записка № ИЗ-9301 от 31.07.2024 г. на инспектор ИСДВР на 5-та група в ЗОЗТ „К.“ към Затвора С. ищецът Н. е пребивавал на територията на ЗОЗТ „К.“ в периода от 11.08.2019 г. до 13.08.2021 г., преведен от Затвора С. на 12.08.2019 г. Първоначално е престоял на територията на 11-та група, обособена за новопристигнали лишени от свобода, в рамките на един ден. На 13.08.2019 г. е настанен на територията на 5-та група, без да е пребивавал в други групи до освобождаването му на 13.08.2021 г. По време на престоя си в 5-та група е настанен в 8-мо спално помещение с площ от 31 кв.м. и капацитет от 7 лишени от свобода. Там Н. е бил настанен с: А. Г. А., Г. С. Л., М. Б. П., Ю. Р. Б. и Я. С. Д.. Поради близостта на групата до пространството, определено за престой на открито, там не били изградени санитарни възли. Спалните помещения се почиствали и хигиенизирали от самите лишени от свобода лица, които били отговорни за поддържане на хигиената съгласно чл.176 от ППЗИНЗС. Спалните помещения разполагали с отваряеми прозорци с 50 % отваряемост за нужното проветряване, а осветлението било луминесцентно. В ЗОЗТ „К.“ студена вода имало от 06:00 часа до 24:00 часа, а топла вода се подавала по график. Спалното бельо се преведнъж седмично, по график. Относно качеството на водата в ЗОЗТ „К.“ е приложен протокол за лабораторно изпитване от Лабораторен изпитателен комплекс № 1240773-3 от 27.03.2024 г., според който вкусът и цветът на изпитаните проби били приемливи за потребителите и без значими колебания спрямо обичайното за показателя. Съдът намира изпитването за неотнормирано към спора, доколкото към датата му на издаване ищецът не е пребивавал в ЗОЗТ „К.“, а на територията на Затвора С..

Размерите на 8-мо спално помещение се установяват от Докладна записка № 10295 от 27.08.2024 г. на домакина в ЗОЗТ „К.“ към Затвора С.. Според документа помещението без мебели е с площ от 31.36 кв.м., а с мебели – 22.24 кв.м. В него Н. е бил настанен заедно с други шестима лишени от свобода лица (л.39-40). Съдът отбелязва разликата между данните в двете докладни записки, доколкото в първата са посочени имена на 5 физически лица, а във втората, че Н. е пребивавал с 6 л.св. На основание чл.284, ал.3, изр.2 от ЗИНЗС това разминаване следва да се тълкува в полза на ищеца – в помещението са пребивавали общо 7 човека.

Установява се от Докладна записка вх. № 15854 от 05.08.2024 г. на инспектор ИСДВР на 2-а група в Затвора С., че ищецът Н. е постъпил отново на територията на Затвора С. на 11.02.2023 г. в приемно отделение. На 28.02.2023 г. е разпределен на територията на 2-ра група, където е пребивавал до освобождаването му на 26.04.2024 г. Първоначално е настанен в 13-то спално помещение, в което има 3 броя вишки/легла, 3 броя шкафа, санитарен възел, мивка с подвижен душ с течаща топла и студена вода, 2 броя прозорци с достъп на пряка дневна светлина и възможност за проветряване. В това помещение ищецът е пребивава с други двама л.св. В документа се проследява преместването на ищеца в други помещения на 2-ра група, като описанието им е идентично с описанието на 13-то спално помещение, като пребиваващите в тях л.св. също са били трима. Според документа, на територията на

2-ра група има обща баня, както и кухненски бокс за ползване от всички л.св. от групата. На л.св. всеки месец, по график, се предоставят сапуни, прах, белина и други препарати за почистване за лично и общо ползване, като това се осъществява чрез записване в специална книга и контролът се извършва от домакиня на затвора.

В публично достъпен Годишен доклад на О. на Република Б. като Национален превантивен механизъм (Н.) за 2019 г., за позоваването на който съдът е уведомял страните на основание чл.155 от ГПК в о.с.з. на 18.09.2024 г., се съдържа следната информация относно Затвора [населено място]: През 2019 г. Н. извърши проверки в шест затвора, девет затворнически общежития, осем ареста и един поправителен дом за непълнолетни момчета. Н. констатира обаче, че на определени места за лишаване от свобода остава нерешен въпросът с пренаселеността, като особено наболял е проблемът в Затвора в [населено място] и арестите в структурата на Областна служба „Изпълнение на наказанията“ – [населено място] (арестите на [улица] и [улица]). Също така, по отношение на местата за лишаване от свобода в системата за изпълнение на наказанията липсват ясно определени нормативни стандарти относно изискуемото количество свеж въздух и дневна или изкуствена светлина. Проверките през 2019 г. показаха, че здравната система в затворите остава нереструктурирана и качеството на здравната грижа за лишените от свобода не се подобрява. Н. смята, че е необходима структурна реформа в здравното обслужване на пенитенциарната система с насоченост към външни здравни услуги, съобразена с Европейските правила за затворите. През годините не се изпълняват препоръки на омбудсмана да се закрийт места за лишаване от свобода, които не съответстват на изискванията (общежитие „К.“; затворът в [населено място]; общежитие „Керамична фабрика“ в [населено място])

Към затвора в [населено място] функционират две затворнически общежития – „К.“ и „К.“. При първата проверка на Н. на затвора е установено, че помещенията са остарели и амортизирани. Броят на лишените от свобода лица, настанени в килиите, е бил многократно по-голям от допустимия по стандарт. Н. констатира, че са настанени по 6 до 8 души в двойни помещения със собствен санитарен възел, включващ тоалетна и душ. Прозорците на килиите са малки, поради което няма достатъчно дневна светлина в спалните помещения на целия корпус. В бараките на ЗО „К.“ е налице дългогодишен и системен недостиг на питейна вода. Общежитието не е присъединено към централна канализация, а използва септични ями. Има топла вода 2 часа в денонощието в дебит, измерен в 5 кофи. Проблемът е известен на ръководството на ГДИН и е в основата за вероятен отказ там да се прави нов затвор, поради изискване на значителни финансови средства за нов водопровод. Отоплението в ЗО „К.“ е на дърва и въглища, с печки, разположени в помещенията. Стените са опушени, почти сиви, на места разкъртени до тухла. Подът е от груб бетон. Стените и таваните на баните и тоалетните са покрити с мухъл. Дори при ремонтиран таван (в 8-ма група, втора стая) е налице мухъл. Въздухът в тоалетните е влажен и задушен, поради липса на възможност за проветряване, освен чрез отваряне на вратата към спалното помещение. Тези бараки не подлежат на каквато и да е реконструкция, която може да осигури условия на пребиваване в тях. ЗО „К.“ към настоящия момент е общежитието с най-лоши условия в Б., без перспектива за подобряване в близко бъдеще.

Общата жилищна площ на затвора в [населено място] е в размер на 3008 кв. м., която би следвало да даде максимален капацитет при 4 кв. м. за 752 лишени от свобода.

Официалната информация на сайта е, че затворът в [населено място] е 2845 кв. м., предназначен за 670 лишени от свобода. Ако тази дадена площ се раздели на 4 кв. м. се получава капацитет за 711 лишени от свобода. В ЗО „К.“ при капацитет 379 лица са били настанени 354 лица. В З. „К.“ към датата на проверката при капацитет 441 места бяха настанени 339 лишени от свобода. Изводът на Н. е, че традиционно е налице обща и частична пренаселеност в корпуса на затвора при липса на достатъчен капацитет на общежитието от закрит тип да реши проблема, и свободни над 100 места в общежитието от открит тип.

Ето защо, Н. препоръчва на началника на затвора да прилага по-разширено прехвърляне на лишени от свобода в общежитието от открит тип, включително, ако е необходимо и с промяна на режима, за да избегне обща и частична пренаселеност в корпуса и общежитието от закрит тип, като избягва и частични пренаселвания, включително и със съгласието на задържаните лица.

По отношение на хигиената Н. многократно констатира, че проблемът относно *наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода е системен*. Независимо от периодичното месечно дезинфектиране, то е неефективно. Затова Н. препоръчва на министъра на правосъдието да разшири списъка с разрешени вещи, като включи препарати за борба с дървеници и хлебарки, тъй като този проблем съществува навсякъде в системата за изпълнение на наказанията. В корпуса на затвора, както и в отделните коридори липсва използвана столова. Храненето се извършва по стаите. В ЗОЗТ „К.“ има столови по отрядите, които са в лошо състояние и храненето се извършва главно в спалните помещения.

Достъпът на лишените от свобода до медицинските специалисти е по график, утвърден от началника на затвора, спешните пациенти се приемат с предимство. За поредна година се констатира, че при прегледи на лишени от свобода от корпуса на затвора в СБАЛПС информацията за състоянието на лишените от свобода и назначеното лечение се отразява в журнала на болницата и не се препраща на МЦ. Н. отново подчерта необходимостта от изграждане на единна информационна система за електронно здравно досие в пенитенциарната система, която да позволява всеки медицински специалист в системата да вижда здравословното състояние на лишения от свобода и воденото лечение. Достъпът до специализираната медицинска помощ понякога се затруднява, поради невъзможност за осигуряване на конвои за извеждане. Поради тази причина и основните оплаквания на лишените от свобода за извеждане и лечение във външни лечебни заведения, свързани с фиксирането към леглата на хоспитализираните лица във външни лечебни заведения продължава. Профилактика и изследвания за Х./С. не се правят. Нивото на заразните болести в затвора е високо и в повечето случаи те се откриват по повод на други заболявания. В затвора се провежда платена субституираща терапия с метадон.

Според публично достъпен Годишен доклад на О. на Република Б. като Национален превантивен механизъм (Н.) **за 2020 г.:** Продължава да е налице дългогодишният проблем с *наличието на хлебарки и дървеници* в местата за лишаване от свобода, като това беше констатирано във всички проверени обекти – дори и там, където е извършван цялостен ремонт. В тази връзка са

отправляни препоръки към ГДИН за търсене на алтернативни начини за справяне с този проблем. Като най-сериозен проблем в затворите Н. определя медицинското обслужване. Следва да се отбележи, че и през 2020 г. дългогодишните обещания на Министерство на правосъдието за извършване на реформа в здравната система на пенитенциарната система и промени в ЗИНЗС не са изпълнени. Н. отново подчертава, че подобни действия са крайно необходими за идентифициране на съществуващите проблеми в системата и регламентиране на реалните възможности за организиране на здравно обслужване на лишените от свобода. *Здравното обслужване на лишените от свобода не се подобрява.* През 2020 г. са починали **52 лица**, при 36 през 2017 г. Продължава загубата на медицински специалисти от системата. През изтеклата година дейностите за оказване на извънболнична медицинска помощ са подпомагани, като в допълнение са наети на граждански договор 20 медицински специалисти, в това число е осъществен служебен избор на ОПЛ, съгласно Н.. В годишния доклад за дейността на Н. за 2019 г. *омбудсманът препоръчва на министъра на правосъдието да представи в Министерски съвет препоръки на омбудсмана да се закрият места за лишаване от свобода, които не съответстват на изискванията (общезитие „К.“; затворът в [населено място]; общезитие „Керамична фабрика“ в [населено място]).* През 2020 г. не е извършвана планова проверка на Затвора – [населено място], но същия остава във фокуса на Н.. В писмо с рег. № 520/15.01.2021 г. от ГДИН се посочва, че до 12.11.2020 г. са извършвани планови и извънредни мероприятия по договор № 11179/13.11.2018 г. с фирма „ДДД-1“ ООД. След изтичане на договора са осигурени средства за извършване на дезинсекция до сключването на нов договор.

Според публично достъпен Годишен доклад на О. на Република Б. като Национален превантивен механизъм (Н.) **за 2021 г.:** Качеството на здравната грижа в местата за лишаване от свобода остава незадоволително. Министерство на правосъдието не извърши дългоочакваните промени в ЗИНЗС за реформиране на здравния сектор. Идентифицират се системни проблеми при медицинското обслужване на лишените от свобода, като недостиг на медицински специалисти в почти всички затвори, пренебрегване на оплакванията на лишените от свобода, несвоевременно извеждане на лишените от свобода на външни специалисти за диагностика и лечение, грубо отношение на медицинските специалисти към лишените от свобода и др.

Продължава да е налице дългогодишният проблем с *наличието на хлебарки и дървеници* в местата за лишаване от свобода, като това беше констатирано във всички проверени обекти. Националният превантивен механизъм многократно е оценявал същия като грубо нарушение на чл.3 от ЗИНЗС и в тази връзка е отправял множество препоръки, в предходни свои доклади, за справяне с този проблем. Без да бъдат включени в списъка с разрешени вещи имаше период, когато препарати за борба с хлебарки и дървеници се продаваха в лавките на ДП „Фонд затворно дело“. Тогава нямаше толкова оплаквания, защото имаше възможност лишените от свобода да вземат самостоятелни мерки. В тази връзка О. на Република Б., в качеството си на Национален превантивен механизъм, е отправял препоръка към министъра на

правосъдието да бъде разрешено ползването на такива препарати от лишените от свобода, като бъде допуснато тяхното закупуване и използване. При извършваните проверки през **2021 г.** е констатирано, че наличните дюшеци в спалните помещения, във всички места за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ са амортизирани, морално остарели и хигиенно ненадеждни, на които е невъзможно да се спи. В складовете на затворите от години не са доставяни нови дюшеци. При необходимост старите дюшеци се кърпят, дезинфектират и се ползват години наред. Същите са неудобни за спане, което налага лишените от свобода да поставят по 2-3 дюшека на легло. В тази връзка беше отправена препоръка към ГДИН и предприемане на действия за закупуване на нови дюшеци за лишените от свобода. До момента тази препоръка все още не е изпълнена. Несъмнено гореописаните проблеми ще продължат да бъдат във фокуса на проверките на Н. и през настоящата година

Към Затвора – [населено място] функционира затворническо общежития от открит тип „К.“, затворническо общежитие от закрит тип „К.“ и Специализирана болница за активно лечение на лишени от свобода. В деня на проверката в корпуса на затвора бяха настанени 520 лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“. Капацитетът на затвора е за 670 лица. В проверените спални помещения **се спазва изискуемата жилищна площ**, спрямо броя на настанените лица, но същите не отговарят на изискванията поради наличие на **влага и мухъл**. В спалните помещения има изградени самостоятелни санитарни възли. На всеки етаж има изградено помещение с кухненски бокс. Прозорците на затвора са малки, поради което няма достатъчно дневна светлина в спалните помещения на целия корпус. Екипът на Н. отново получи множество оплаквания за наличие на хлебарки, което обстоятелство беше констатирано и от проверяващия екип. Постъпиха и множество оплаквания относно високите цени на стоките, предлагани в лавките.

В деня на посещението в ЗОЗТ „К.“ бяха настанени 279 лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“. По данни на администрацията на общежитието, неговият капацитет е за 364 лица, но обявеният капацитет на интернет страницата на ГДИН е за 403 лишени от свобода. Лишените от свобода са настанени в две жилищни сгради. В отделна сграда се помещава цехът за изработка на хартиени пликове, в която дейност са ангажирани около 30 лица, лишени от свобода. Те нощуват в този цех, като Н. оценява условията в тази сграда като крайно неблагоприятни.

Във всички проверени спални помещения подовата настилка е от груб бетон. **Във всички спални помещения имаше влага и мухъл**, санитарните възли бяха в неприемливо състояние. Настаняват се между седем и десет лица, лишени от свобода, в едно спално помещение. В някои от проверените помещения имаше течове в санитарните възли. Екипът на Н. получи множество оплаквания за наличие на *хлебарки и дървеници*. Във втората жилищна сграда /бараки/, лишените от свобода лица се отопляват с печки на дърва и въглища, разположени в помещенията. Стените са опушени, почти сиви. Стените и таваните на баните и тоалетните са покрити с мухъл. Въздухът в тоалетните е влажен и задушен поради липсата на възможност за проветряване, освен чрез отваряне на вратата към спалното помещение,

което от своя страна създава предпоставка за наличие на влага и мухъл там. По данни на лицата през месец март е извършен ремонт на санитарните възли, като са изградени нови прегради, които обаче към деня на проверката се рушаха. Тези бараки не подлежат на каквато и да е реконструкция, която да може да осигури нормални условия на пребиваване в тях. След предприетите ремонти в други затворнически общежития, ЗОЗТ „К.“ *към настоящия момент е общежитието с най-лоши битови условия в Б., без перспектива за подобряване.* В своя доклад от извършена проверка през 2019 г. Националният превантивен механизъм е определил условията в ЗОЗТ „К.“ като *нечовешки, противоречащи на всякакви санитарно-хигиенни изисквания.* Към днешна дата те остават същите. Поради лошите хигиенно-битови условия, невъзможността да се осъществява поправително въздействие и съществуващата опасност за увреждане на физическото и психическото здраве на лицата, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“, на основание чл.46 от ЗИНЗС, Н. отправи поредна препоръка към Министерство на правосъдието за закриване на ЗОЗТ „К.“. О. като Национален превантивен механизъм отчита, че закриването на ЗОЗТ „К.“ е невъзможно без построяване на нов затвор.

В Медицинския център /МЦ/ на затвора – [населено място] работи един лекар, един медицински фелдшер, една медицински сестра. Има една свободна длъжност за лекар и една мед. сестра. Стоматологичният кабинет работи по график. Самостоятелно функционира частна Програма за заместваща терапия за лечение на лица, зависими от опиоидни вещества. В МЦ на затвора идват външни медицински специалисти – психиатър, кардиолог и др. при набиране на определен брой лишени от свобода, нуждаещи се от консултация. Към МЦ има стационар с 3 легла. При проведената проверка медицинските специалисти на затвора се оплакват от пренатовареност на работния процес и амортизирано, недостатъчно техническо оборудване за дейността.

В публично достъпен Годишен доклад на О. на Република Б. като Национален превантивен механизъм (Н.) за 2023 г. не се откри релевантна информация за Затвора [населено място] и ЗО към него.

Относими към условията на пребиваване са показанията на разпитаните по делото свидетели на ищеца, които следва да се преценят съобразно чл.172 от ГПК в съвкупна преценка с всички други доказателства по делото предвид възможната тяхна заинтересованост, доколкото и двамата свидетели водят идентични съдебни дела срещу ГДИН за условията на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“. Свидетелят С. Г. В. е изтърпявал наказанието съвместно с ищеца през 2024 г. в Затвора [населено място]. Същият установява, че в помещението нямало кранче и казанче, не се затваряла вратата на тоалетната, но Н. не е формулирал такива оплаквания в исковата молба, нито подобни обстоятелства достигат прага на суровост за нарушение на чл.3 от ЕКПЧ. Според В. в помещението в Затвора С. заедно с ищеца били общо трима лишени от свобода, при наличие на четири легла – една двойна вишка и две единични. В това помещение имало общо три вишки, три шкафа, 2 маси и 2 стола, което съвпада с информацията по чл.284, ал.3 от ЗИНЗС. Свободното място било около 2-4 метра и нямало къде да се разминават. Имало влага, мухъл, дървеници и хлебарки, стените са

разпадали. Докато престоявали на открито в ЗОЗТ „К.“ нямали достъп до санитарен възел. Водата в ЗОЗТ „К.“ не била годна за пиене, тъй като на 500 метра от резервоара взривявали кариери. Свидетелят установява, че в ЗОЗТ „К.“ Н. бил настанен в т.нар. „бараки“. Ищецът му споделял, че не може да спи на психическа основа – защото било тясно, заради дървениците и защото нямало вода.

Свидетелят Г. В. И. установява, че условията в бараките на ЗОЗТ „К.“ били лоши – цимент, влага, мухъл, плесен, дървеници и хлебарки. Водата там не била годна за пиене. Ищецът се оплаквал, че има много дървеници и не може да спи.

Съдът не кредитира показанията на И. относно броя на настанените лица в ЗОЗТ „К.“ поради противоречието им с писмените доказателства. Според свидетеля – в спалното помещение били по 9-10 човека, докато според информацията по чл.284, ал.3 от ЗИНЗС настанените лица били общо 7.

Така установените по делото обстоятелства, отнесени към конкретните оплаквания на ищеца:

- недостатъчна жилищна площ в ЗОЗТ „К.“:

Относно твърденията за пренаселеност съдът съобразява стандарта, потвърден от ЕСПЧ в дело М. срещу Х. (жалба № 7334/13, Решение 20.10.2016 г.), според което всеки лишен от свобода следва да разполага с лично място за спане в помещението, пространство от поне 3 кв.м. (когато споделя помещението с други) и съответно 5-6 кв. м. когато е настанен индивидуално, като общата площ на помещението следва да е такава, че да позволява на лишените от свобода да се движат свободно между отделните предмети.

Според предоставената от ответника информация в ЗОЗТ „К.“ ищецът е пребивавал в помещение с площ от 31.36 кв.м. (без мебелите), а с мебели – от 22.24 кв.м., където е бил настанен заедно с други шестима лишени от свобода лица, или общо са били 7 лишени от свобода лица. Аритметичното пресмятане при тези данни определя по 4.48 кв.м. на л.св. в цялото помещение, включително мебелите, а без тях – по 3.17 кв.м. площ на лице, което е близко до минимума от 3 кв.м. площ на лице. Приложим е стандартът, че тези данни за пренаселеност следва да се съобразят съвкупно/кумулятивно с другите условия на пребиваване.

Релевантна е информацията в Годишен доклад на О. на Република Б. като Н. за **2019 г.**, според която към затвора в [населено място] функционират две затворнически общежития – „К.“ и „К.“. При първата проверка на Н. на затвора е установено, че помещенията са остарели и амортизирани. Броят на лишените от свобода лица, настанени в килиите, е бил многократно по-голям от допустимия по стандарт. Н. констатира, че са настанени по 6 до 8 души в двойни помещения със собствен санитарен възел, включващ тоалетна и душ. Прозорците на килиите са *малки*, поради което няма достатъчно дневна светлина в спалните помещения на целия корпус. В *бараките* на ЗО „К.“ е налице дългогодишен и *системен недостиг на питейна вода*. Общежитието не е присъединено към централна канализация, а използва септични ями. Има топла вода 2 часа в денонощието в дебит, измерен в *5 кофи*. Стените са опушени, почти сиви, на места разкъртени до тухла. Подът е от груб бетон.

Стените и таваните на баните и тоалетните са покрити с мухъл. Дори при ремонтиран таван (в 8-ма група, втора стая) е налице мухъл. Въздухът в тоалетните е влажен и задушен, поради липса на възможност за проветряване, освен чрез отваряне на вратата към спалното помещение. *Тези бараки не подлежат на каквато и да е реконструкция, която може да осигури условия на пребиваване в тях. ЗО „К.“ към настоящия момент е общежитието с най-лоши условия в Б., без перспектива за подобряване в близко бъдеще. Изводът на Н. е, че традиционно е налице обща и частична пренаселеност в корпуса на затвора при липса на достатъчен капацитет на общежитието от закрит тип да реши проблема.*

В годишния доклад за дейността на Н. за 2019 г. омбудсманът препоръча на министъра на правосъдието да представи в Министерски съвет препоръките на О. да се закрият места за лишаване от свобода, които не съответстват на изискванията (общежитие „К.“; затворът в [населено място]; общежитие „Керамична фабрика“ в [населено място]).

В годишния доклад за дейността на Н. за **2021 г.** се открива следната релевантна информация: Към Затвора – [населено място] функционират затворническо общежитие от открит тип „К.“, затворническо общежитие от закрит тип „К.“ и Специализирана болница за активно лечение на лишени от свобода. В деня на проверката в корпуса на затвора бяха настанени 520 лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“. Капацитетът на затвора е за 670 лица. В проверените спални помещения **се спазва изискуемата жилищна площ (корпуса на затвора – бел.моя)**, спрямо броя на настанените лица, но същите не отговарят на изискванията поради наличие на **влага и мухъл**. Прозорците на затвора са малки, поради което *няма достатъчно дневна светлина* в спалните помещения на целия корпус. Екипът на Н. отново получи множество оплаквания за наличие на **хлебарки**, което обстоятелство беше констатирано и от проверяващия екип.

В деня на посещението в ЗОЗТ „К.“ бяха настанени 279 лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“. По данни на администрацията на общежитието, неговият капацитет е за 364 лица, но обявеният капацитет на интернет страницата на ГДИН е за 403 лишени от свобода. Лишените от свобода са настанени в две жилищни сгради. Във всички проверени спални помещения подовата настилка е от груб бетон. **Във всички спални помещения имаше влага и мухъл**, санитарните възли бяха в **неприемливо състояние**. Настаняват се между седем и десет лица, лишени от свобода, в едно спално помещение. В някои от проверените помещения имаше течове в санитарните възли. Екипът на Н. получи множество оплаквания за наличие на **хлебарки и дървеници**. Във втората жилищна сграда /бараки/, лишените от свобода лица се отопляват с печки на дърва и въглища, разположени в помещенията. Стените са опушени, почти сиви. Стените и таваните на баните и тоалетните са покрити с мухъл. Въздухът в тоалетните е влажен и задушен поради липсата на възможност за проветряване, освен чрез отваряне на вратата към спалното помещение, което от своя страна създава предпоставка за наличие на влага и мухъл там. По данни на лицата през месец март е извършен ремонт на санитарните възли, като са изградени нови прегради, които обаче към деня на проверката се рушаха. Тези бараки не подлежат на

каквато и да е реконструкция, която да може да осигури нормални условия на пребиваване в тях. След предприетите ремонти в други затворнически общежития, ЗОЗТ „К.“ към настоящия момент е общежитието с най-лоши битови условия в Б., без перспектива за подобряване. В своя доклад от извършена проверка през 2019 г. Националният превантивен механизъм е определил условията в ЗОЗТ „К.“ като *нечовешки, противоречащи на всякакви санитарно-хигиенни изисквания. Към днешна дата те остават същите.*

- недостатъчна жилищна площ в Затвора [населено място]: Съдът съобразява цитираната по-горе информация от годишния доклад на Н. за 2021 г., че в проверените спални помещения на корпуса на Затвора [населено място] **се спазва изискуемата жилищна площ** спрямо броя на настанените лица, но същите не отговарят на изискванията поради наличие на **влага и мухъл**. Вярно е, че в Докладна записка вх. № 15854 от 05.08.2024 г. на инспектор ИСДВР на 2-а група в Затвора С. не е посочена квадратурата на помещенията, в които ищецът е бил настаняван, но следва да се съобрази, че при наличие на три легла в тези помещения ищецът винаги е бил настаняван с други две лица, т.е. при спазване на капацитета на помещенията. Тази информация по чл.284, ал.3 от ЗИНЗС, обсъдена съвкупно с официалната от Н. за 2021 г. навежда съда на извод за *липса на пренаселеност в помещенията на Затвора [населено място] по време на пребиваването на ищеца от 28.02.2023 г. до 26.04.2024 г.*

В тази им част съдът не кредитира показанията на свидетеля С. В. за наличие на свободни от 2 до 4 кв.м. между мебелите и невъзможност за разминаване. От една страна, те са в противоречие с официалната информация на Н.. От друга страна, свидетелят установява и субективни обстоятелства – едното момче било 120 кг. и това препятствало разминаването. Последното обстоятелство не може да се вмени в отговорност на затворническата администрация.

- лоши битови и хигиенни условия в помещенията с наличие на влага, мухъл, течове в килията по време на дъжд: Тези твърдения следва да се приемат за категорично доказани въз основа на подробно цитираните по-горе доклади на Н. за 2019 г. и 2021 г. Независимо, че исковият период по отношение пребиваването в Затвора С. не съвпада с информацията от годишните доклади на Н., то следва да се съобрази многократно преповторената в тях препоръка за закриване на ЗО „К.“ и Затвора [населено място] като несъответстващи на изискванията с оглед константното наличие на влага и мухъл в тях. Тези обстоятелства безпротиворечиво се установяват и от свидетелските показания, основно на свидетеля В., който е пребивавал заедно с ищеца в Затвора [населено място] и установява наличие на влага, мухъл, дървеници и хлебарки в помещенията.

- наличие на хлебарки, гризачи и дървеници в килиите: Релевантна е информацията в Годишен доклад на О. на Република Б. като Н. за 2019 г., според която „По отношение на хигиената Н. многократно констатира, че проблемът относно *наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода е системен*. Независимо от периодичното месечно дезинфектиране, то е неефективно“. Тази информация е потвърдена в

Годишния доклад на О. на Република Б. като Н. за **2020 г.** и за **2021 г.**, според които продължава да е налице дългогодишният проблем с *наличието на хлебарки и дървеници* в местата за лишаване от свобода, като това беше констатирано във всички проверени обекти – дори и там, където е извършван цялостен ремонт. Тези обстоятелства безпротиворечиво се установяват и от свидетелските показания.

Тук е мястото да се отбележи, че при съобразяване на хигиенно-битовите условия на изтърпяване наказанието следва да се съобрази единствено наличието на вредители и свързаните с техните ухапвания неблагоприятни преживявания, както и на влага и мухъл в помещенията, както на Затвора [населено място], така и на ЗОЗТ „К.“. Установява се от докладна записка № 15854 от 05.08.2024 г., че на лишените от свобода всеки месец, по изготвен график по групи, се раздават сапуни, прах, белина и други препарати за почистване за лично и общо ползване, което обстоятелство може да се приеме и за служебно известно по повод други съдебни производства по чл.284-285 от ЗИНЗС. По силата на чл.88а, ал.1 и чл.176, ал.1 от ППЗИНЗС задължение на лишените от свобода лица е да полагат труд за поддържане на хигиената в спалните помещения и прилежащите части към тях, в помещенията за общо ползване и в района на съответното пенитенциарно заведение.

Не се установи по делото затворническата администрация да не е изпълнила задължението си да предостави необходимите материали за поддържа на обща и лична хигиена. При законово задължение на самите лишени от свобода лица да поддържат хигиената в спалните помещения и в помещенията за общо ползване не може да се приеме, че други аспекти на хигиенните условия на изтърпяване на наказанието, извън доказаното наличие на вредители, влага и мухъл, следва да се съобрази при определяне на кумулативното въздействието на условията в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС.

- негодна за консумация вода, като същата е с цвят и мирис, както и честото ѝ спиране поради остаряла материална база в ЗОЗТ „К.“: Съдът съобразява официалната информация от годишния доклад на Н. за 2019г., според която в *бараките* на ЗО „К.“ е налице дългогодишен и *системен недостиг на питейна вода*. Общежитието не е присъединено към централна канализация, а използва септични ями. Има топла вода 2 часа в денонощието в дебит, измерен в *5 кофи*. Ответникът не отрича наличието на този системен проблем, а напротив – предоставя по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС информация, че студена вода се подава в общежитието от 06:00 часа до 24:00 часа, а топла – по график. Според св. В. водата в К. никога не е била годна за пиене, тъй като се замърсявала от близките кариери. Свидетелят И. също установява негодността на водата за пиене и наличието на режим.

Съвкупната преценка на събраните по делото доказателства навежда съда на категоричен и несъмнен извод за влошено качество на питейната вода в ЗОЗТ „К.“ (предоставена информация по чл.284, ал.3 от ЗИНЗС от ответника от 2024 г. е неотнормима като несъответна на исковия период) и при подаването ѝ по график (за топлата и студена вода). Така установеното обстоятелство ще бъде обсъдено кумулативно с другите условия на пребиваване.

- липса на постоянен въздух и пряка дневна светлина: Съдът съобразява

официалната информация от годишния доклад на Н. за 2019г., според която прозорците на килиите са *малки*, поради което няма достатъчно дневна светлина в спалните помещения на целия корпус. Така установеното обстоятелство ще бъде обсъдено кумулативно с другите условията на пребиваване.

- достъп до пералня веднъж седмично: Това обстоятелство се установява от предоставената от ответника по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС информация, според която спалното бельо се пере веднъж седмично, по график. Съдът приема посочената периодичност за житейски логична и нормална, поради което този аспект от условията на изтърпяване на наказанието не достига изискуемия праг на суровост по чл.3 от ЕКПЧ.

- лоши условия за ползване на общите бани и тоалетни в закритата част на Затвора: Единствената релевантна информация по така наведеното в исковата молба обстоятелство се съдържа в показанатията на св. В., според който когато са престоявали отключени от 06:00 часа до 08:00 часа са имали достъп до обща баня, но не и до тоалетна. В общата баня имало 2-3 душа и плъхове. Тези данни са фрагментарни и непълни, не се подкрепят от другите доказателства по делото, поради което съдът приема това твърдение за недоказано.

- липса на санитарен възел извън килиите, който ищецът да използва при нужда по време на престоя си на открито в ЗОЗТ „К.“: Свидетелят В. установява, че когато са престоявали отключени от 06:00 часа до 08:00 часа са имали достъп до обща баня, но не и до тоалетна. В общата баня имало 2-3 душа и плъхове. По време на престоя си на открито в Затвора С. са имали достъп до санитарен възел, но в К. – не са имали такъв достъп. Според свидетеля И. в К. няма общи бани. Съдът намира показанията на свидетелите са противоречиви и откъслечни. Съвкупната им преценка не установява къде точно е имало общо бани, а единствено извод, че при престоя си на открито (около 2 часа) в ЗОЗТ „К.“ лишените от свобода лица не са имали достъп до тоалетна. Според Докладна записка № ИЗ-9301 от 31.07.2024 г. поради близостта на групата, в която ищецът е бил настанен в К., с пространството, определено за престой на открито, санитарни възли там не са изградени.

Съвкупната преценка на така установените по делото обстоятелства по този аспект от условията навежда съда на извод, че така наведеното от ищеца неудобство не достига изискуемия праг на суровост по чл.3 от ЕКПЧ.

- Ищецът поддържа, че в ЗОЗТ "К." за периода от 06.06.2019 г. до 13.08.2021 г. липсвало медицинско лице - такова било осигурено един път в седмицата, а в останалите случаи, при болка, неразположение или друга необходимост, медицинската помощ била неадекватна. Съдът приема за релевантна информацията в Годишен доклад на О. на Република Б. като Н. за 2019 г., според която достъпът на лишените от свобода до медицински специалисти е по график, утвърден от началника на затвора, а спешните пациенти се приемат с предимство.

Според Докладна записка рег. № 9301 от 31.07.2024 г. на д-р Т. Д. - лекар в ЗОЗТ „К.“, достъпът до медицинска помощ на лишените от свобода лица в периода от 06.06.2019 г. до 13.08.2021 г. се е осъществявал по предварително изготвен и утвърден график на групите, като спешни случаи се приемат по

всяко време в рамките на работния ден.

Според Медицинска справка от 27.08.2024 г. на д-р М. Т. – директор МЦ на Затвора С., за период от 14 месеца – от 11.02.2023 г. до 26.04.2024 г. Н. е посетил медицинския център към Затвора С. 5 пъти, като един път е поискал медикаменти – аналгин. Три пъти е помолил за болничен лист (работил е в печатницата към затвора), но не е желал медикаменти. Веднъж е получил лекарства, донесени от близките му на пропуски. Никога не е проявявал остри здравословни оплаквания.

Свидетелите безпротиворечиво установяват, че в ЗОЗТ „К.“ нямало постоянно медицинско лице – в работни след приключване на работното време, а събота и неделя – изобщо липсвало. Въпреки предоставената от съда с разпореждане от 21.05.2024 г. възможност за уточняване на претенцията в тази й част, с молба от 27.05.2024 г. ищецът не твърди, че поради този начин на организиране на медицинското обслужване е претърпял конкретни и индивидуални вреди. Съдът намира, че изтъкнатата в разпоредбата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС липса на адекватно медицинско обслужване не може да е „обща и постоянна“, както ищецът поддържа в уточняваща молба от 27.05.2024 г., а следва да има конкретно лично проявление. С други думи, лицето да е имало индивидуален здравословен проблем, за който да не е получило адекватно медицинско обслужване. Такъв не се твърди и не се установява по делото, поради което този аспект от твърдените условия на изтърпяване на наказанието не следва да се съобразява при кумулативната им преценка.

В обобщение, при съобразяване на кумулативното бездействието на условията за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ съдът намира, че следва да включи следните установите по делото нарушения на чл.3 от ЗИНЗС, достигащи прага на суровост по смисъла на чл.3 от ЕКПЧ:

- лоши и неприемливи хигиенни условия на изтърпяване наказанието поради постоянното и недопустимо наличие на вредители, както и на влага и мухъл в спалните помещения, в които е пребивавал ищецът както в ЗОЗТ „К.“, така и в Затвора С.;

- негодна за консумация студена питейна вода в ЗОЗТ „К.“ поради влошено качество, при наличие на неин недостиг и при ползване на достъп до топла вода по график, но в капацитет, който също не е достатъчен за покриване на хигиенните нужди на лишените от свобода лица;

- липса на постоянен въздух и пряка дневна светлина както в ЗОЗТ „К.“, така и в Затвора С.;

Както е посочено в годишните доклади на О. като Н. за 2019 г. и 2021 г. така описаните условия на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място] и в ЗОЗТ „К.“ са нечовешки и несъответни на изискванията, което е дало основание да се отправи препоръка за тяхното закриване. Към тези условия съдът приема, че следва да се добави близката до минимума от 3.00 кв.м. жилищна площ в ЗОЗТ „К.“, доколкото именно в това е смисълът на препоръката на ЕСПЧ - дори когато всеки отделен аспект от тези условия е в съответствие с националното законодателство, техният *кумулятивен ефект* може да бъде такъв, че да доведе до нечовешко или унижително отношение по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

По изложените съображения съдът приема за достигнат прага на суровост за установяване на нарушение на чл.3 от ЕКПЧ, респ. чл.3 от ЗИНЗС, тъй като наложеното наказание „лишаване от свобода“ не трябва да е свързано със стрес и трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието. Описаните условия на изтърпяване на наказанието не са свързани с неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието, а безспорно ги надхвърлят и са в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с недостатъчните усилия на затворническата администрация по справяне с тези системни и продължаващи с години проблеми. Предвид презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС съдът приема наличието на претърпени неимуществени вреди в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с условията на изтърпяване на наказанието в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС за доказани. Претърпените от ищеца неимуществени вреди са доказани и посредством свидетелските показания. И двамата свидетели установяват, че при контактите си в Н. същият се е оплаквал от условията на изтърпяване на наказанието – не можел да спи на психическа основа, било тясно, нямало пространство и вода, имало дървеници.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че следва да се съобрази с анализа на новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за ЛС, според които обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден **или на 30% от присъждането на ЕСПЧ** при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. Едновременно с това в повечето случаи такова обезщетение би било достатъчно, за да обезщети вредите, произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия на задържане по смисъла на чл. 3 от Конвенцията. Изложеното е основание за съда да определи размер на обезщетението В посочения от ЕСПЧ размер от 4 евро на ден, или 7.82 лв. при официален курс на 1 евро от 1.95583 лв.

Установява се от докладна записка №ИЗ-9301 от 31.07.2024 г., че при постъпването си в ЗОЗТ „К.“ на 12.08.2019 г. ищецът е бил настанен в приемно помещение за новопристигнали лишени от свобода, което е с голяма площ, капацитет от 9 човека, но не се настаняват повече от двама. Т.е. в това помещение условията не са в нарушение на чл.3 от ЕКПЧ и чл.3 от ЗИНЗС. Едва за 13.08.2019 г. ищецът бил настанен в 5-та група, 8-мо спално помещение, и освободен на 13.08.2021 г. Изложеното определя престой от точно 2 години, или 730 дни + един ден за високосната 2020 г., или общо **731 дни**. В Затвора С. ищецът е пребивавал от 28.02.2023 г. до 26.04.2024 г., т.е. един ден за м. февруари 2023 г., 31 дни за м. март 2023 г., от 01.04.2023 г. до 31.03.2024 г. са 366 дни (2024 г. е високосна) и още 26 дни от м.април 2024 г., общо **424 дни**. Сборът от двете цифри определя релевантен престой на ищеца в пенитенциарно заведение в нарушение на чл.3 от ЕКПЧ и чл.3 от ЗИНЗС от **общо 1155 дни**.

Изложеното определя размер на обезщетението по чл.284, вр. чл.3 от ЗИНЗС, общо от **9032.00 лв.** Тази сума следва да се присъди със законната лихва от предявяване на иска на 17.05.2024 г., като негова законна последица, до

окончателното ѝ изплащане. За разликата до предявения размер искът следва да бъде отхвърлен.

При този изход на спора разноски следва да се присъдят в хипотезата на чл.286, ал.3 ЗИНЗС - когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса, в случая от 10.00 лв. В договора за правна защита и съдействие, сключен на 17.04.2024 г. с адв. И. И. С., е договорена безплатна правна помощ на основание чл.38, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата (ЗА). За тези случаи, разпоредбата на чл.38, ал.2 от ЗА предвижда, че адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, което съдът определя в размер не по-нисък от предвидения в наредбата по чл. 36, ал. 2 и осъжда другата страна да го заплати. Минималното възнаграждение по чл.7, ал.2, т.2, вр. чл.8, ал.1 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения е 1203.20 лв. при уважен размер на исковата претенция от 9032.00 лв. Съдът приема, че адвокатското възнаграждение *не следва* да се определя съобразно размера на исковата претенция, тъй като това може да доведе до злоупотреба с процесуални права и присъждане на разноски в размер по-голям от присъденото обезщетение, какъвто не е замисълът на законовата уредба по ЗИНЗС. В тази връзка съдът съобразява Решение от 25.01.2024 г. по дело С-438/22 на СЕС, съгласно което при определяне размера на адвокатските възнаграждения съдът не е обвързан от минималните размери, определени съгласно Наредба № 1/2004 г., респ. от ограничението по чл.38, ал.2, изр.2 от ЗА. С оглед фактическата и правна сложност на спора съдът приема за справедлив размер на адвокатското възнаграждение за настоящето производство сумата от 800 лв., която следва да се присъди на адв. И. И. С..

Водим от горното и на основание чл. 285 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, **Административен Съд С. - град, I отделение, 69 състав,**

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, [населено място], [улица], да заплати на А. Г. Н., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [жк], [жилищен адрес] обезщетение за неимуществени вреди в размер на **9032.00 лв.**, претърпени за нарушение на чл.3, ал.2, вр. чл.284-286 ЗИНЗС, поради неблагоприятни условия на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в ЗОЗТ „К.“ към Затвора [населено място] в периода от 13.08.2019 г. до 13.08.2021 г., включително, както и в Затвора [населено място] в периода от 28.02.2023 г. до 26.04.2024 г., включително, ведно със законната лихва за забава от 17.05.2024 г. до окончателното изплащане, както и сторените в производството разноски в размер на 10.00 лв. за държавна такса.

ОТХВЪРЛЯ иска, предявен от А. Г. Н., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [жк], [жилищен адрес] срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, за разликата до предявения размер от 100 000 лв.

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, [населено място], [улица], да заплати на И. И. С., като адвокат от САК с л.н. [ЕГН], със съдебен

адрес [населено място], [улица], партер, на основание чл.38, ал.1, т.2, вр. ал.2 от Закона за адвокатурата адвокатско възнаграждение в размер на **800 лв.**

Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните с касационна жалба пред Тричленен състав на Административен съд София град.

СЪДИЯ: